

אָבֵל אִם בְּשִׁיעָצְרוֹ אוֹתָם לֹא יֵצֵא מֵהֶם (ס) שׁוֹם לַחֲלוּחִית דָּבֵשׁ, לֹא: יב יָבֵל הַפְּרוֹת (סא) שְׁטוּכִים סִיִּים וּמִבְשָׁלִים, (סב) בְּגוֹן תַּפְּסִיחִים וְאַעֲסִים, בֵּין סִיִּים בֵּין מִבְשָׁלִים מִבְּרֶךְ 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ'. (סג) *וְאִם אֵין דָּרָךְ *לְאַכְלֵם חַיִּים אֵלֹא מִבְשָׁלִים, אָבֵלִם (סד) בְּשֶׁהֶם חַיִּים *מִבְּרֶךְ 'שֶׁחֵלֵל', (סה) בְּשֶׁהֶם מִבְשָׁלִים 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ': יג יֵאָגֹז גְּמוּר תַּמְטָן בְּדָבֵשׁ וְנִקְרָא בּוֹאִינְדוֹ (סו) רֹעֶזָה לּוֹמֵר (סז) בּוֹרֵא עֲלֵיו (סח) 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ': יד (סט) הָאָגֹז (סנ) בְּ שֶׁמֶבְשָׁלִים בְּדָבֵשׁ וְקוֹרִין לוֹ (ע) נֹס מוֹשְׁקֵאד"ה (עא) מִבְּרֶךְ עֲלֵיו 'שֶׁחֵלֵל': הֵגָה (עב) וְכִן אוֹתָם אֲגוּזִים שֶׁמֶבְשָׁלִים בְּדָבֵשׁ בְּעוֹדָם יְרֻסִים.

משך, מ"א, ע"ש, וכ"כ ט"ז דאחר ג' ימים היו זין גמור אף שלא משך, ע"ש: (כז) ברי"א ט. דהאגוז עקר ונדבש אינו בא רק למחוק: (כח) ר"פ דקדקין השגון אינו ראוי לאכילה, דמר הוא ולא נטעי אינשי אדעתא דהכי, כ"י. וכתב ט"ז: ראוי מכין מ"ש דאגוז וכן אותם אגוזים וכו', דגם אגוז כך טרי בעצמו זה ראוי להיטב הצ"ל (הן) אחרים וכו'. ע"ש:

לְחֻלּוֹתֶיךָ, אִם שָׂרָץ תִּהְיֶה עִי וְגִמְרוּ (ס) שׁוֹם לְחֻלּוֹתֶיךָ וְכוּ׃
 וּרְצֵה לומר: וּמְבָרִיךְ עֲלֵיהֶם (ע) 'שֶׁהִלֵּל' לְכָל עֲלֵמָה, וְאֶחָד עַל־פִּי
 שֶׁנִּמְתְּקוּ קֶצֶת חֲמִים אֵינוֹ אֵלָּא זֶעַה בְּעֵלְמָה: **יב (סא) שְׁטוּכִים**
חַיִּים וּמְבָשְׂלִים. וְאֶפְלוּ הֵם טוֹבִים יוֹתֵר כִּשְׁהֵם מְבָשְׂלִים, (עא) כִּי
 שֶׁכִּשְׁהֵם חַיִּים טוֹבִים גַּם־בֶּן וְהַרְבֵּה בְנֵי־אָדָם אֲיָלִים אוֹתָם פֶּן:
(סב) כְּגוֹן תַּפּוּחִים וְאֶבְסִים. שְׁקוּרִין בְּעֶרְעֵי־עֵץ, שְׁאוֹתָן פְּרוּחַ טוֹבִים
 גַּם־כִּי לְאֹכַל כִּשְׁהֵם חַיִּין. וְיֵשׁ מִיְּנֵי תַּפּוּחִים שֶׁהֵם חֲמוּצִים וְאֵין רְאוּיִן
 לְאֹכַל לִרְבּ בְּנֵי־אָדָם כִּשְׁהֵם חַיִּין, רַק עַל־יְדֵי בִשּׁוּל, מְבָרָךְ 'שֶׁהִלֵּל'
 כִּשְׁהֵם חַיִּין. וְעַן לִקְטוֹן בְּסִימָן רַג בְּמִשְׁנֵה בְרוּרָה סְעִיר־קֶטֶן ה' לַעֲגֹן
 תַּפּוּחֵי־עֵץ: **(סג) וְאֵם אֵין דְּרָךְ וְכוּ׃** רְצֵה לומר, (עב) שֶׁרַב בְּנֵי־
 אָדָם אוֹכְלִים אוֹתָן כִּשְׁהֵם מְבָשְׂלִים: **(סד) כִּשְׁהֵם חַיִּים וְכוּ׃** חֲטָעִם:
 פִּינֵי שֶׁדֶּרֶךְ אֲכִילַת אוֹתָן פְּרוּחַ לִרְבּ בְּנֵי־אָדָם הוּא עַל־יְדֵי בִשּׁוּל בְּזָקָא,
 לֹא מִקְרִי (עג) עַקֵּר פְּרִי כָל זֶמֶן שֶׁלֹּא בָּא לְקַלֵּל וְהֵיךְ. וְעַן בְּאֵלֶּיָּה רַבָּה
 סִימָן רַח וּבְחַיֵּי־אָדָם (עד) שְׁדַעְתָּם, וְאֶפְלוּ טוֹבִים גַּם־כִּי לְאֹכַל חַיִּין,
 פִּינֵי שֶׁדֶּרֶךְ רַב בְּנֵי־אָדָם לְאֹכַל אוֹתָן עַל־יְדֵי בִשּׁוּל בְּזָקָא, מְבָרָךְ
 'שֶׁהִלֵּל': **(סה) כִּשְׁהֵם מְבָשְׂלִים, וְבוֹרָא פְּרִי הָעֵץ.** וְהֵיךְ מִדִּין
 (עפ) אִם הִיךְ לַחֲפֹף, שְׁדַרְךְ אֲכִילָה בְּנֵי־אָדָם אוֹתָן הַפְּרוּחַ הוּא רַק

כְּשֶׁהָם חִיין, כְּגוֹן אֲנֹחִים יִכְהֵא אֲנָא, אִינוּ מְבַרְךְ בִּרְכַּת 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ' כִּי אִם כְּשֶׁהֵם חַיִּים, וְכִשְׁהֵם מְבַשְׁלִים — 'שֶׁהִכֵּל', וּבִרְכָּה אֲחֵרוֹנָה 'בּוֹרֵא נִפְשוֹת', (טו) אֶפְלוּ אִי אֲחֵרָמִי בִּשְׁבַעַת חֲסִינִים בִּכְהֵא בְּנָא: **ל' (סו)** רִזְעָה לִּימָר בּוֹיֵאיי"ט. פְּרוּשׁ, שֶׁכָּבֶר גִּמְרָה גְּדוּלוֹ, (עו) וּפְרָעִים אֹחֻזִּים מִזִּיקִים מְקוֹנוֹ הִקְלִיפָה שְׁהֵא כְּעֵץ וְלֹאֲחִין בְּהַרְעִין וּמִטְנִין בְּדָבֶשׁ, וְהִקְרָא בִּלְשׁוֹן-אֲשָׁכְנוּ בּוֹיֵאיי"ט: **(סז)** מְבַרְךָ עֲלֵינוּ וְכו'. וְאִף-עֲלֵי-גִב דְּגֻזִּים בְּרָבִן לְאֹכֵל חַיִּים, וְאִם הָיָה מְבַשֵּׁלם בְּמֵי מִשְׁתֵּים לְגִירֵעֻתָּא, (פח) אֶפְלוּ הָכִי כְּשֶׁמְבַרְכֵּינוּ אוֹתוֹ עַל-יְדֵי טַעַם בְּדָבֶשׁ בְּרִי הֵם מִשְׁתֵּים לְמַעַלְיוֹתָא עַל-יְדֵי הַדָּבֶשׁ, וְהָיָה לָהּ בְּדָבָר שְׁטוּכִים חִיין וּמִבְשָׁלִין; וְגַם קָא מְשַׁמַּע לָן דִּלָּא אֲמַרְיָן בְּזוּה דַּהֲדָבֶשׁ עֲקָר וְלִבְרָךְ עֲלֵה בִּרְכַּת 'שֶׁהִכֵּל' בִּכְרַת הַדָּבֶשׁ, וּכְדַמְבָּאָר כְּעֵין זֶה לְקַמֵּן בְּסִימָן רַה סְעִיף א בְּהַגְ'ה, (טט) דְּבִזוּה דְּרָאִין הַדָּבֶשׁ בָּא בְּשִׁבִּיל עֲצֻמָּה כִּי אִם בְּשִׁבִּיל לַתָּן טַעַם בְּהַאָּזוּ, בְּרִי לָהּ הַאָּזוּ עֲקָר וְהַדָּבֶשׁ טַפֵּל וּבִכְרַכִּין 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ' (פ). וְהוּא בְּדִין כָּל מִינֵי פְרוּת כְּהֵא בְּנָא וּפְרִי-הָעֵץ אוּ פְרִי-הָאֲדָמָה שְׁדָרְךָ: לְהַאָּבֵל רַק חַיִּים, וְאִם הָיָה מְבַשֵּׁלוֹ בְּמֵי הָיָה מִשְׁתֵּה בְּרַכְתּוֹ לְשֶׁהִכֵּל', אִם טַעַם בְּשִׁמָּן אוּ בְּדָבֶשׁ כְּבִרְכָּה בְּרַכְתּוֹ הִרְאִינָה לְהִנְיִי: **(סח)** 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ'. בְּחִבּוֹ הַאֲחֵרוֹנִים, דְּאֶפְלוּ אִין הַאָּזוּ שְׁלֵם (פח) אֲלֵא כְּתוּב וְשִׁבּוֹר, כְּמוֹ שְׁדָרְךָ לַעֲשׂוֹת בְּשִׁמְטָנִין אוֹתָן, אֶפְלוּ הָכִי לֹא נִשְׁמַתִּין בְּרַכְתּוֹ; וּמִיָּהוּ, עַל-פֶּלֶ פְּנִים בְּעֵינֵי שְׁלֹא יִזְכֶּה כְּתוּב וְשִׁחֻק בְּיוֹתֵר, שְׁהֵא נִבְרַח עַל-פֶּלֶ-פְּנִים קָצֵת, דְּבִמְעוּף שְׁאִין נִבְרַח עֲזֻרְתּוֹ לְגַמְרִי אִין מְבַרְכֵין עֲלֵינוּ אֲלֵא 'שֶׁהִכֵּל': **י"ד (סט)** אֲגֹזוּ רַךְ וְכו'. שְׁלֹא גִמְרָה גְּדוּלוֹ (פח) וְקַלְפֹתָ עֲרִין אִינוּ קָשֶׁה, וְלֹאֲחִין אוֹתוֹ לְמַרְקָתָה בִּיחַד עִם הַקְּלִפָּה הַעֲלִינָה וּמִטְנִינִים אוֹתָם כֵּן בְּדָבֶשׁ: **(ע)** נֹס מוֹשְׁקָאֲרִי"ה. אִין זֶה אֲגֹזוּ מוֹשְׁקָאֲרִי"ט הָאֲמֹר בְּסְעִיף י, דָּשֵׁם פְּרִי גִמְרָה הוּא: **(עא)** מְבַרְךָ עֲלֵינוּ 'שֶׁהִכֵּל'. וְאִף-עֲלֵי-גִב דְּעַל-יְדֵי הַדָּבֶשׁ נִתְקַן הַפְּרִי נוֹטָב לְאֹכְלוֹ, (פח) מִכָּל מְקוֹם בְּיָדִין שְׁהוּא בַּךְ עֲרִין וְנֶאֱכָל בִּיחַד עִם קְלִפְתּוֹ אִינוּ מְבַרְךָ עֲלֵינוּ אֲלֵא 'שֶׁהִכֵּל', דִּלָּא נִטְעִי לְהוֹ אֲדַעְתָּא לְמִיכָל כְּשֶׁהֵם רַבִּים בְּקַלְפָּתָן, אֲלֵא לְאֹכֵל הַפְּרִי עֲצֻמָּה כְּשֶׁהִיבְשָׁלוּ, וּבְכוּ מְדַקְמָא לָן לְקַמֵּן בְּסִימָן רַה סְעִיף א לַעֲנוֹן שְׁקָדִים הַרְפִּין דְּבִרְבִּיכִין נְמִי 'שֶׁהִכֵּל' (פח) מִטְעָם זֶה, וְקַל-שֶׁפֶן הָכִא שְׁבֵאל טַעַם אִינוּ רָאוּי כָּלל בְּעוֹדוֹ בַּךְ לְאֹכְלִיָּה, שְׁמַר הוּא, וְכָל תְּקוּנוֹ הוּא עַל-יְדֵי דָבֶשׁ. וְהָפַךְ כָּל זֶה הוּא בְּרָקָא מִשִּׁים שְׁלֹא גִמְרָה הַפְּרִי וְלֹא נִטְעִי אֲדַעְתָּא דְּהָכִי, וְכְמוֹ שֶׁבִּחְבֻנָּה, מַה שְׁאִין כֵּן בְּפִרִי גִמְרָה, כְּשֶׁאִינוּ רָאוּי לְאֹכֵל חֵי כִּי אִם עַל-יְדֵי טַעַם, מְדַאֵי מְבַרְךָ עֲלֵינוּ בְּרַכְתּוֹ הִרְאִינָה לוֹ וְאֲחֵרוֹנִים: **(עב)** וְכֵן אוֹתָם וְכו'. צִרְךָ לִימָר (פח) 'וְכֵן אוֹתָם' וְכו', דִּהָא זֶהוּ גַם-כֵּן כְּנֻתָה הַמַּחֲבֵר:

(ע) לבוש: (על) לבוש ועטות וזקנים, וצנן ר"ה סעיף קטן ג במגן אברהם: (עב) אלה נכה בסימן רה וצנן ה"ה: (עג) מרשי ברכות ל"ח ע"ב דבחר הפתח חל שלקו: (עד) הינו ששם חסידו דלא במגן אברהם ב"ה סעיף קטן ג וט"ז: (עה) ובמ"ס פרק ה מהלכות ברכות: (עו) נמרא ל"ח ע"ב בעקבא דציה, ורמב"ם שם: (עז) פריש: (עח) רא"ש חטא פוסקים: (עט) מגן אברהם בסימן רה סעיף קטן ה וש"א שם: (פ) מגן אברהם חטא אחרונים הרבה שם, ודלא כ"ט שם בסעיף קטן ג: (פא) פן מוכח בשבלי ל"קט, שפני זה חולקים אינו פוסקים אע"פ דבין חסידו דבאגוזי משפחה, וכן כתב העלח פסיד והעלה נכה בשם עצמו ברכה: (פב) פריש: (פג) ב"ת יוסף: (פד) דהתם נמי כ"ט בע"ה קריב"א חסידו דבאגוזי משפחה וכן דבשאר כל האילנות משפחותא חסידו פרי, דשאני חסידים הכידי דע"ה איתיהן הוא במלכות ולא נטיי אדעתא דהכי, וזהו מהא נמי בדמות: (פה) אחרונים:

ה'ל יוון, ע"ל. ופרש הסי' דבריו דה"ק, דנאק קשהצמקום קעריים עם המים ואוכל הצמקום ושוחה המים זה הו"ל כמקד של כל הפירות, אבל אם נזמקשבו וכו' כלומר שאין נקנתו לאכל הצמקום כלל רק להמשיך מקד הפירות, וזה אפלו שיהיה מקד המכלל הצמקום בתוכו כמקד בבדי' ולא בצי' המשנה, וכן מכל הפהקים שהתבין ויורצפוקים ולא חלקו קד משק ולא

הַבְּרִיחָה עַל הַפֶּסַח⁷⁰), עֵינַי שָׁם, כִּל זֶה בֵּינִי לֹא מִתְּנָה אֶתְרֵת דִּפְרִי וּמִים הַנּוֹקֵד בְּשִׁלְחֵן-עִירוֹ. אֲבָל בְּאֵין לוֹ מִתְּנָה זֶה יִכָּל לִסְמֹךְ עַל הַטִּי"ז סוֹף סִימָן רַח שֶׁבְּחֵב הַבְּשִׁעַת הַדָּמָה יִכָּל לְהוֹסִיף בְּבִרְכָּה. וְכֵן הַסִּמָּן שֶׁם בְּסִמְרוֹמְדִיכִי, וְכֵן סֹחַב הַחֲזִי-אֲדָם : **וְאֵם אֵין דִּרְךְ וְכו'.** צִירָה עֵינִי מִלְקֵטן סִימָן רַח סִפְרִי ד' : אֲכַל הַחֲזִי⁷¹) וְכו', וְרִיחַ זֶה נִבְעַע שֶׁם מִמֶּה דִּאֲרֵא בְּמִקְרָא לִ"ז הַפֶּסַח אֶת הַחֲזִי וְכו' ; וְאֲדֹלֵי מִשּׁוּם זֶה שֶׁנָּה הַרְמַב"ם פֶּסֶק ג' הַדְּרוֹת הִלְכָּה ב' וְלֹא הֶעֱמִיק הַבְּרִיחָה הַכֹּל בְּדִרְכּוֹ בְּכָל מָקוֹם, אֲלֵא בְּכַתָּב : אֲכַל דָּגָן שְׁלֹק, לְאַשְׁמֻעִינִי וְדִרְכָּא שְׁלֹק אֲכַל לֹא חִי, וּמִשּׁוּם דָּאֵין דְּרֹכּוֹ לְאַכֹּל חִי, וְדִלָּא פֶסֶח-מִשְׁנֵה שֶׁם. וְאֲדֹלֵי וְשֶׁ לְהִרְץ גַּם לִסְמֹךְ הַשְׁלַח־עִירוֹ, דְּמִינִי דִּנֵּן כִּינֵן שֶׁהוּא מוֹכֵן לְמוֹזֶנֶה שִׁיבִית⁷²), וְעֵינִי בְּמִגְזֵן-גְּבוּרִים מִה שֶׁבְּחֵב בְּשֶׁם שִׁיבִיר-כִּרְכֵּה בְּזֶה :

* **לְאֶכְלָם חַיִּים וְכִי, אֶכְלָם כְּשֶׁהֵם חַיִּים וְכִי.** פִּינֵיז שֶׁהוּא רְאִי לֵאכֹל עַל-כִּלְפוּסִים עַל-יְדֵי הַחֶסֶק, דְּאִי לֹא הָיָה אֶפְסוֹ 'שֶׁחֲלֵ' אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיו, וּבְדִלְעִיל בְּסוּף סְעִיף ב, וְכֵן דְּאִתָּא לִקְטָן גִּסְרֵן לַעֲנֵן פִּלְפִּילִי וְיִבְשִׁים כְּסָעִיף טז:

* **מִבְּרֵךְ 'שֶׁחֲלֵ'.** וְלֹא דְמֵי דְלְעִיל כְּסָעִיף ב, דְּמִיבֹחַ שֶׁם מִהִשְׁתַּלְחָנֵי דְרֹפֶה דְאֵם רְאִיִּין לֵאכֹל אֶפְסוֹ בֶּק עַל-יְדֵי הַחֶסֶק דְּמִבְּרֵךְ בְּרַכָּה הִרְאִיָּה לְאוֹתוֹ הַמֵּין, נִרְאָה לִי, מִשּׁוֹם דִּהֲתִם הֵלֵא מִזֵּי בִסְרִי שֶׁבְּגִדְלוּתָהּ יִהְיֶה רְאִי לֵאכֹל חֵי לְכָל אָדָם, לְכָן אִמְרִינֵן דְּאֵף צִמָּה בְּקִטְנוּתָהּ מִשְׁמַמְמָתָה עַד שֶׁהִיא רְאִיָּה לֵאכֹל אֶפְסוֹ בֶּק עַל-יְדֵי הַחֶסֶק, שֶׁם פְּרִי עֲלָה, מִה 'שְׂאִין כֵּן בְּהָ' שְׂאֵף בְּגִדְלוּתָהּ אִיָּה רְאִיָּה לֵאכֹל לְרֹב בְּנֵי-אָדָם כְּשֶׁהִיא חֵי, אֵין עֲלָה שֶׁם עֶקֶר פְּרִי מְלֵל. וְעֵין בְּלִבּוֹשׁ מִה

כִּשְׁהֵם חַיִּי, כְּגוֹן אֲנֹחִים יִכְהֵא יִגְנָא, אִינוּ מְכַרְךָ בִּרְכַת 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ'
נִפְשׁוֹת, (טו) אִפְלוּ אִי אֲתֵרְמִי בִּשְׂכַעַת הַפִּינִים בִּכְהֵא יִגְנָא: יג (סו)
חֲזִיקִים מִמֶּנּוּ הִקְלַפָּה שְׁהֵא פִּעֵץ וְלוֹקְחִין הַנֶּרְעִין וּמִטְנִיִן בְּדָבֶשׁ, וְהָקָם
בְּרָקֵן לְאָכַל חֵיסִים, וְאֵם הָיָה מִבְּשֵׁלֶם בְּמִים מִשְׁתִּים לִגְרִיעוֹתָא, (פח) אִפְ
עַל־רִי הַדָּבֶשׁ, וְהָיָה לֵה בְּדָבָר שְׁטוּכִים חֲזִין וּמִבְשָׁלִין; וְגַם קָא מִשְׁמַ
הַדָּבֶשׁ, וּבְדַמְבָּאָר כְּעִין זֶה לִקְנוֹן בְּסִימָן רַה סְצִיף א בִּהְגָּה, (טז) וְכִדְהָ
הָאֲגוּז עֲקָר וְהַדָּבֶשׁ סִפֵּל וּמִכַּרְכִּין 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ' (טז), וְהוּא הַדִּין כֹּל
וְאֵם הָיָה מִבְּשָׁלוּ בְּמִים הָיָה מִשְׁפָּחָה בִּרְכָתוֹ ל'שֶׁהַפִּל', אִם טַגּוֹן בְּשִׁמְ
הָאֲתֵרְוִינִים, וְדָפְלוּ אִין הָאֲגוּז שֶׁלֶם (פח) אֲלֵא כְּתוּב וְשִׁבּוֹר, כִּמּוֹ שֶׁבְּרָקֵן
פָּנִים בְּעִינֵי שֶׁלֹּא יִדְהָה כְּתוּב וְשִׁחֹק בִּיתֵר, שְׁתֵּהא נִבְרַע עַל־כָּל־פָּנִים
יך (סט) אֲגוּז רַךְ וְכוּ'. שֶׁלֹּא נִגְמַר גְּדוּלוֹ (פז) וְקִלְפֹתָ עֲדוֹן אִינוּ קֵץ
בְּדָבֶשׁ: (ע) נֹס מוֹשְׁקָא־דָּה. אִין זֶה אֲגוּז־מִשְׁקָא־ט הָאֲמֹר בְּסִיעֵי י
הַדָּבֶשׁ נִתְקַן הַפֶּרֶר וְטוֹב לְאָכְלוֹ, (פג) מִכָּל מָקוֹם בִּין שְׁהוּא רַךְ עֲדוֹן
אֲדַעְמָא לְמִיכָל בְּשֵׁהם רַפִּים בְּקִלְפֹתָה, אֲלֵא לְאָכַל הַפֶּרֶי עֲצֻמָּה בְּשִׁיחַבֶּשׁ
נָמִי 'שֶׁהַפִּל' (פד) מִטַּעַם זֶה, וְכָל־שֹׁפֵן הָכָא שֶׁבָּלָא טַגּוֹן אִינוּ רָאוּי כָּלֵל
הוּא בְּרָקָא מִשִּׁים שֶׁלֹּא נִגְמַר הַפֶּרֶי וְלֹא נִטְעִי אֲדַעְמָא דְּהָכִי, וְכִמּוֹ שֶׁבְּחִבְ
מִדְּרַאי מְכַרְךָ עֲלֵין בִּרְכָתוֹ הִרְאִיָּה לוֹ [ואחורונים]: (עב) וְכֵן אוֹתָם וְכֵן

הלכות ברכת הפרות סימן רב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק נט]

אז אם שָׁנָאן קָנִי לָהּ יֵין וְמוֹרָרָה.

'בורא פרי האדמה' וכן כתב לעיל (ס"ק לט) לענין קפריסין. וביאר
הלבוש (סי"ב) שיש לחלק בין בוסר שהרבה אוכלים אותו ונחשב
אצלם כפר, ולכן מברכים עליו 'בורא פרי האדמה', לבין פירות
אלו שאין דרך לאוכלם חיים, ובטלה דעתו אצל כל אדם [וראה
ביה"ל סוף ד"ה מברך, שצ"ח לדברי הלבוש לגבי מה שאין מברכים
'בורא פרי העץ'].

[שעה"צ ס"ק עד]

דלא כמגן-אברהם ב"ה ס"ח-קטן נ ט"ז.

73) שבויר שאם הם טובים לאכילה גם שהם חיים אך שצ"ח
הבשול הם טובים יותר, די בכך שמיעוט בני אדם אוכלים אותם
כשהם חיים בכדי לכרך עליהם את ברכתם הראויה, וראה שעה"צ
שם (ס"ק ב).

[ביה"ל ד"ה ואם אין דור]

צריך עיון מלקמן סימן רח סעיף ד: אבל דגן ח"י (74) וכו', כיון שהוא מוכן
למזון חשיב יומא (75).

74) שמבואר שם שמברך עליו 'בורא פרי האדמה' ולא 'שהכל', אף
שאין הדרך לאוכלו חי. וראה מה שיישב בשעה"צ לקמן (סי' רד)
ס"ק ז) לפי דעת חלק מהפוסקים.

75) וצריך לומר שגם אורז נחשב לענין זה כמין דגן [מפני שהוא
מוכן למזון]. שהרי מבואר בשו"ע לקמן (סי' רח ס"ז) שהבוסס את
האורז מברך 'בורא פרי האדמה'.

[משנ"ב ס"ק סז]

האג"ו עקר ומהבש טפל ומברכין 'בורא פרי העץ' (76).

76) ולענין ברכת אגוז מצופה בסוכריה או בשוקולד, ראה מה
שכתבנו לקמן סי' רד ס"ק נא.

[משנ"ב ס"ק עא]

בנדאי מקבץ עליו ברכתו הראויה לו (77).

77) וכן זנגביל ופלפלון יבשים שרקח אותם בדבש [או סוכר,
במבואר להלן ס"ק עט], כתב לקמן (סי' רג ס"ק ט) שמברכים
עליהם כברכתם הראויה, שאין זה דומה לבאן, מפני ששם נגמר
הפרי ורק מחמת יבשותו לא היה ראוי, וכשנעשה ראוי על ידי
הריקוח החר לברכתו הראויה.

69) ושיעור כמות המים ששורה בהם הצמוקים ועל ידי השרייה
יחשב כיון ולא כמים, כתב לקמן (סי' ערב ס"ק טז) שיהיו
הצמוקים מעט יותר מאחד משה מהמים, שאין הצמוקים
עדיפים מהיין עצמו [שכך שיעורו, כמבואר ברמ"א לקמן סי' רד
ס"ה]. עוד כתב (שם), שדעת הבכור שור, שמשערים את הצמוקים
כפי נפיהתם על ידי המים, אבל חיד אפרים מפקפק בכך, וכן
הדרך החיים חולק עליו בפשיטות, ולדעתם משערים את
הצמוקים כפי עת נתינתם במים, משום שנפיהתם שאחר כך היא
על ידי המים שנכנסו בהם.

[ביה"ל ד"ה ובורא נפשות]

דאין לו להוסיף בקשה הבכרה על ספק (78).

78) וכן מבואר לקמן (סי' רח ס"ק פב), שלכתחילה אין לשתות
משקה שיש בו ספק לגבי הברכה אחרונה, ולסמוך על מה שיכלול
אחר כך בתוכה שום תוספת. אבל לענין דיעבד דהיינו שכבר שתה
משקה שיש לו ספק, מוטב שיכלול בתוכה ממה שישאר בלי ברכה
אחרונה כלל.

[משנ"ב ס"ק סב]

בגוף תפוחים ופירות (79).

79) ולגבי חבובים, כתב הטור בשם מהר"ם מרוטנבורג שכיון שאין
הדרך לאוכלם חיים מברכים עליהם 'שהכל' בעודם חיים, וסיים
שהחבובים שלנו ראויים לאוכלם חיים, ולפיכך מברכים עליהם
'בורא פרי העץ'. ובזמננו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' רה על
סעיף זה) שלכאורה אינם ראויים כלל כשרם חיים. מאידך בשו"ת
אור לציון (ח"ב סי' מו תשובה לח) כתב שגם בזמננו הם נאכלים
חיים, ולפיכך ברכתם 'בורא פרי העץ'.

[משנ"ב ס"ק סד]

לא מקבץ עקר פרי כל זמן שלא בא לכלל זיהוי (80).

80) ומ"מ, אם בירך 'בורא פרי העץ', כתב לקמן (סי' רז ס"ק ג) שיצא
ביעבד.

ואמנם לענין בוסר, כתב לעיל (ס"ק יב) שמברך עליו 'בורא פרי
האדמה', משום שכל דבר שגדל על האילן ואינו עיקר הפרי ברכתו

קט

הלכות פרשת הפרות סימן רב

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

פאר הייט

(70) שֶׁהֶלֶל. וְדַעַת הַטּוֹר דִּירֶבֶךְ בַּהֲעֵי. וְכַתּוּב הֵטָּא: וְהָאָה כְּשֶׁטוּ שְׂאֵם נֶשׁ לִקְנִי פְרִי אַחֵר שֶׁיִּכְרֶךְ עָלָיו, יֵצֵא אִם עַל הַסִּיקָא¹⁷, וְדַעַת הַטּוֹר עֶקֶר **(71) כָּלוּם.** וְהָיָה לְגִי' וְצִיטְרָא¹⁸, מִקְרָאִים מ"א: **(72) מוּטָקָא.** שְׁקִירָן מִשְׁקֵט־נִינֹס, דְּפִרִי גָמֹר הוּא וְהָגִילִין לִבְלֹלֵי בִיבֶשׁ, וְלֹד־לִסְפִין יֵד. וְיָמִי שִׁישׁ לֵד. וְיָמֵיהוּ נ"ל מִכְּשֻׁלְתוֹתָא, צִמְאֹן, אִנְשֵׁי¹⁹ שֶׁנִּתְּנָן גִּב־מִשְׁקָאֵם לְחֹלֹן מִשְׁפָּא מִלְּפָנֵיהֶם מ"מ מִכְּשֶׁר עַל הַשְּׂכֵר וּמוֹטְרֵי, דִּמְעוּטֵי הָיָא נִגְדַּה הַשְּׂכֵר, וְלֹד־לִשְׁמֵן יֵד.

פֶּאֶר הַלְכָּה

מִשְׁנֵה פְּרוּרָה

טז (עג) על הסוקא"ר. פרוש, שבארצותם גדלים קנים מחורין, וסוחטין אותם ומבשלין מימיהם עד שיקפה וידמה למלח [רמב"ם:]: **(עד) 'שהכל'.** ולא צדיפי מדבש תמרים דחשבינן לה רק קוצה בעלמא וברכתו 'שהכל', וכל שפן קזה שששתנו על ידי הבשול [רמב"ם:]: **(עה) וכן המוצין.** פרוש, שמוצין קני הסוקר בעצמם: **(עו) 'שהכל'.** גם כן מטעם הנ"ל, דהא הקנה בעצמו הוא עץ בעלמא ואי אפשר לאכלו, אלא שיש בו כתיקות, ואם כן לא צדיף המוצץ את הכתיקות מהעץ כאלו קחט את הקצה הזאת ושתא⁷⁸. וכתב בסמ"א⁷⁹, דהוא הדין הלועס שרש שקורין לאקערין⁸⁰, גם כן אין מברך אלא 'שהכל' (עו), דגם הוא עץ בעלמא אלא שיש בו טעם מתוק. ודע, דאף שהשליח צדוק סתם לדינא דעל הסוקר ועל הקנים ברכתו 'שהכל', באמת יש קזה דעות בין הראשונים, כמו שמוכא בטור ובית יוסף, ומקפאק פסק לברך 'שהכל'⁸¹ דכנה יוצא בדיעבד לכלי עלמא, ואולם בדיעבד אם ברך 'בורא פרי העץ' או 'בורא פרי האדמה' יצא⁸², וכן בציוקער שלנו שנועשה מבורקעס⁸³ גם כן יש לברך לכתחלה 'שהכל', ובריעבד אם ברך 'בורא פרי האדמה' יצא, וכמו שבארתי הפל בבאור הלכה, עין שם: **טז (עו) דונגביל.** הוא מה שקורין אינגער: **(עז) וכל פיצא.** כגון (פו) גלגין וציתו⁸⁴: **(עט) שאין דרך וכו'.** פרוש, והוא אכלן לבדן, לפיכך אין מברך עליהם כלום⁸⁵ שאין הנזה באכילתן קשהם יבשים⁸⁶, ואם אכלן עם ציוקער ובדומה, מברך 'בורא פרי האדמה'⁸⁷ [פמ"ג]: **יז (פ) 'בורא פרי העץ'.** דפרי הוא, ורגילין גם כן לאכלו ביבש, ומי שיש לו שלשול ונותן לתוך השקר מושקא"ט כדי שיצער, (פו) אם אינו צמא ואינו שותה אלא לרפואה, המושקא"ט עקר והשקר טפל ומברך 'בורא פרי העץ', כמו גבי שמן לציל בסעיף ד, ואם הוא תאב לשותה השקר גם בלא רפואה, אף על פי שנותן לתוכו המושקא"ט לרפואה, השקר עקר ומברך 'שהכל' ופוסק את המושקא"ט: **(פח)** והוא הדין גבי שמן לציל, כשהוא תאב לשותה מי אנגירין והשקר, אף על פי שנותן לתוכו השמן לרפואה מברך על השקר לבד אם הם הרב: **(פא) 'בורא פרי האדמה'.** פי הוא גרל על הארץ כמו קנים, ורגילין גם כן לאכלו ביבש: **יח (פב) רשבים וכו'.** דונגביל לאו פירא הוא אלא שרשבים מן העץ תחת הקרקע. ויפליין, אף על גב דגדלין על אילן, כיון דאין נוטעין אלא על דעת שיתבשרו ויאכלו רבן שוחקין פתצרה פסבילין, ואין נאכלין לבדן אלא לפעמים, קרוב הדבר שיתברכו על נה 'שהכל', כמו קורא פריש סימן רד; אלא לפי שמעט מהן נאכלין ברטיבותן, אדעמא דחבי נמי נטעי קצת, לכן מברכין עליהן

שער הציון

(פ') ב"ה ומגן־אברהם: (פ') מגן־אברהם ופר"מגדים והגור"ז וחי"אדם, הלא באל"ה רבה: (פח) מגן־אברהם והגור"ז:

תרגום: 1 ספר. 2 צפון. 3 קנמו. 4 סוגים של בשמים. 5 עושה [עושה מחוק]. 6 אבקה לקבה. 7 סלק-ספר.

